

Katarzyna Grabias-Banaszewska

Uniwersytet Zielonogórski

OGŁOSZENIE PRASOWE ŹRÓDŁEM WIEDZY O KONDYCJI ETYCZNEJ CZŁOWIEKA. WYIMEK Z BIBLIOGRAFII TEMATYCZNEJ „GAZETY WARSZAWSKIEJ” R. 1789

Pierwszy numer „Gazety Warszawskiej”, pod redakcją eks-jezuitę Stefana Łuski, ukazał się 5 stycznia 1774 roku. Pismo powstało z przekształconych „Wiadomości Warszawskich”, wydawanych przez Franciszka Bohomolca¹. Gazeta wychodziła dwa razy w tygodniu, w formie małej czwórki i składała się z ośmiu stron. Cztery z nich stanowiły właściwą część pisma, kolejne cztery suplement. Część zasadniczą łamano w dwie szpalty, suplement z reguły drukowano przez całą kolumnę. Główna część numeru była układana precyzyjniej niż suplement. W 1789 roku zawierała zwykle relacje z sesji sejmowej, a następnie przedruki z pism zagranicznych lub doniesienia z obcych krajów. Suplement był mniej uporządkowany, obejmował informacje, które redaktor uważał za pilne, jak również uzupełnienie i dokończenie artykułów z poprzedniego numeru lub części właściwej gazety. Na końcu numeru znajdował się dział zatytułowany „Doniesienia z Warszawy” będący odpowiednikiem współczesnych ogłoszeń prasowych.

Biorąc pod uwagę pochodzenie ogłoszeń, można wywnioskować zasięg terytorialny „Gazety Warszawskiej”. Spora część doniesień pochodziła od osób z prowincji. Stanowiły one około 45% wszystkich ogłoszeń ukazujących się rocznie². Liczba ta świadczy o popularności periodyku w mniejszych miejscowościach. Należy jednak zaznaczyć, że czytelnikami prasy byli w większości mieszkańcy stolicy, co wynika z przeprowadzonej przez Jerzego Łojka analizy terytorialnej ogłoszeń prasowych³.

¹ J. Szczepaniec, *Łuski Stefan*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 18, z. 4, red. E. Rostworowski, Kraków 1973, s. 578-579.

² J. Łojek, *Ze studiów nad czytelnictwem prasy w Polsce w końcu XVIII wieku (1780-1793)*, „Rocznik Historyczny Czasopiśmiennictwa Polskiego” 1963, t. 2, s. 18.

³ *Idem*, „Gazeta Warszawska” księdza Łuski (1774-1793), Warszawa 1959, s. 5-31.

Prowincja korzystała zaledwie z 1/5 nakładu „Gazety”, który w roku 1789 wynosił ogółem 13 000 egzemplarzy⁴. Musieli być to również ludzie o dochodach pozwalających na zakup prasy. Roczna prenumerata „Gazety” kosztowała 4 czerwone złote⁵. Natomiast za opublikowanie ogłoszenia należało zapłacić 4 złote polskie⁶. Drukowane w tym dziale anonse pochodziły zarówno od osób prywatnych, jak i instytucji państwowych. W „Doniesieniach z Warszawy” zamieszczał Łuskina ogłoszenia będące dziś doskonałym źródłem informacji na temat obyczajów ich autorów, bohaterów i czytelników. „Doniesienia” są cennym dokumentem historycznym, na podstawie którego można dziś poznać postawy etyczne panujące w XVIII wieku.

Wśród wielu tematów poruszanych w rubryce „Doniesienia z Warszawy”⁷ na szczególną uwagę zasługują ogłoszenia dotyczące poszukiwań. Podzielić możemy je na kilka węższych grup tematycznych, ze względu na obiekt poszukiwań:

a) poszukiwania osób:

- dzieci,
- małżonków,
- złodziei i oszustów,
- służących,
- spadkobierców,

b) poszukiwanie przedmiotów:

- skradzionych,
- zgubionych,

c) poszukiwania zwierząt,

d) poszukiwania pracy,

⁴ *Idem*, *Ze studiów nad czytelnictwem...*, s. 27.

⁵ *Idem*, „*Gazeta Warszawska*”..., s. 38.

⁶ „Wprowadzony w 1528 roku złoty dukat, zwany także florenem, był odpowiednikiem 30 groszy. Dzięki temu kopa przestała pełnić funkcję jednostki obrachunkowej, a przejął ją złoty, liczący 30 groszy, chociaż już za Batorego w srebrze liczone 90 groszy na złotego dukata, za Zygmunta III 150 groszy, nazywając go czerwonym złotym”; J. Szymański, *Nauki pomocnicze historii. Od schyłku IV do końca XVIII w.*, Warszawa 1972, s. 308-309; *Prasa polska w latach 1661-1864*, red. J. Łojek, Warszawa 1976, s. 28.

⁷ Wiadomości te można podzielić na kilka grup, ze względu na ich tematykę odnajdujemy ogłoszenia: handlowe, księgarskie, medyczne oraz tzw. poszukiwawcze – interesujące nas w niniejszym artykule. Do takich informacji można również zaliczyć artykuły i wzmianki dotyczące pogody, lecznictwa, uroczystości, jak i nekrologi. Artykuły z powyższej grupy tematycznej, znajdując się w części właściwej „*Gazety Warszawskiej*”, nie wchodzi w obszar ogłoszeń prasowych. Analizę zawartych w niej ogłoszeń księgarskich można odnaleźć w opracowaniu: S. Grzeszczuk, D. Hombek, *Książka Polska w ogłoszeniach prasowych XVIII wieku. Źródła*, t. 1, cz. 1, Wrocław 1992; J. Rudnicka, *Ruch księgarski w Warszawie za Stanisława Augusta 1764-1795*, [w:] *Warszawa XVIII wieku*, z. 1, kom. J. Kowecki, H. Szwanowska, A. Zahorski, Warszawa 1972.

W 1789 roku najwięcej ogłoszeń opublikowanych zostało na prośby osób posiadających prawa i pretensje do majątku. Wśród nich spora część pochodziła od instytucji państwowych, takich jak sądy czy komisje wojskowe:

Sławetny Andrzej Hadyk na instancją sławetnego Wojciecha Hadyka brata rodzonego, edyktałnie do Sądu Radzieckiego M.N.W. powtórnie pozywa się, aby na dzień 11 miesiąca terażniejszego przed tymże sądem albo osobiście, albo też przez umocowanego plenipotentą swego stawił się inaczej sukcesji po Tomaszu Hadyku bezpowrotnie w Warszawie zmarłym, na niego przypadająca, sławetnemu Wojciechowi Hadykowi bratu przysądzona będzie⁸.

Znaczna część ogłoszeń ma na celu odnalezienie osób, którym przysługują prawa do majątku. Informacje redagowane są zwykle przez krewnych, którym ze względów osobistych zależy na jakiejkolwiek informacji o niewidzianym od lat członku rodziny:

Syn Jakuba Fryderyka Moses, opuściwszy ojca swego od lat 18, żadnej dotychczas nie daje o sobie wiadomości, ma zaś (tak powiadają) bawić się w Polsce. Prosi go i zaklina ojciec na miłość rodzicielską, aby jak najprędzej do ojca swego przybył, gdyż matka jego umarła, a połowę substancji znacznej, ojcowskiej na niego przypada [...] ⁹.

Zaginieni to często mężczyźni, którzy opuścili domostwo i po wielu latach nieobecności są poszukiwani przez żony. Kobiety nie oczekują powrotu małżonka, zależy im przede wszystkim na ustaleniu miejsca pobytu lub uzyskaniu pewnych wiadomości o życiu lub śmierci. Informacje takie pozwalały bowiem uregulować sytuację prawną kobiet, które nie będąc ani rozwódkami, ani wdowami, nie mogły prawnie wejść w nowy związek małżeński. Często w takich sytuacjach chodziło również o sprawy finansowe i spadkowe:

Ur. Antoni Choński, wzrostu średniego, twarzy chudej ospowatej, włosów zapuszczonych czarnych, wąsów takież, oczu niebieskich, nosa pociągłego, wziąwszy ślub z Ur. Krystyną Kostrzebską w R. 1773 i przemieszkawszy z nią przez pół roku, we wsi Wołminie do Parafii Kobyłki należącej, odszedł jej; który potem w lat 10 przyszedłszy do niej, nie bawiąc jak dzień jeden, znowu na odwrót poszedł, i dotąd go nie masz lat 8 temu będzie. Więc kto by o nim mógł powziąć wiadomość, lub wiedział albo słyszał czy żyje, albo nie, taż Ur. Krystyna a żona jego, łaskawie o doniesienie o tymże do Parafii P. Maryi w Warszawie uprasza¹⁰.

Można również zauważyć sytuację odwrotną, w której małżonek oczekuje wieści o zaginionej żonie:

Niewiasta imieniem Franciszka wzrostu miernego, twarzy smugławej; dziobatawa, włosów rudych, już dotąd mogąca mieć lat około czterdziestu, zawarłszy małżeństwo z uczciwym Piotrem synem woźnego [...] i spłodziwszy z nim córkę imieniem Katarzynę, przed lat 17 od

⁸ „Gazeta Warszawska. Suplement” 1789 (dalej: GWS; jeśli nie zaznaczono inaczej 1789 r.), nr 1010 (4 II).

⁹ GWS, nr 19 (7 III).

¹⁰ GWS, nr 21 (14 III).

niego uciekła i zabrawszy z sobą tę córkę Katarzynę na ten czas siedmioletnią, nie wiedzieć w które udała się kraje; a chociaż tenże Piotr rzeczonyj zbiegłej swojej żony wraz i córki, po różnych szukał miejscach [...] żadnej o życiu lub śmierci tejże żony dotychczas powziąć nie mógł wiadomości¹¹.

Cechą charakterystyczną powyższych i wielu innych ogłoszeń jest sposób ich konstruowania. Zawierają one dokładny, często szczegółowy, opis wyglądu zewnętrznego. Zazwyczaj jest to ostatni zapamiętany przez poszukującą osobę obraz zaginionego. W związku z tym z pewnością nieaktualny, jak chociażby w przytoczonych przykładach. Inne typowe elementy to krótkie wyjaśnienie okoliczności zniknięcia oraz prośba do czytelników o wskazanie miejsca pobytu lub poinformowania o śmierci poszukiwanego. Wszystkie doniesienia zawierają dokładny adres i nazwisko osoby, do której należy się zwrócić w danej sprawie.

Pięć ogłoszeń w roczniku 1789 dotyczy zaginionych dzieci. Cztery z nich były poświęcone poszukiwaniom kilkuletnich chłopców, którzy prawdopodobnie byli służącymi, co wynika z oschłego tonu anonsów:

Chłopiec Imieniem Jan Wartowski, mając lat 13 w poniedziałek to jest d. 16 marca z rana zginął. Kto by takowego gdzie znalazł lub potkał, ma go oddać na Nowy Światy do kamienicy Pana Michała Sabańskiego pod Nr 1246 na samym rogu. Fizognomia [s] chłopca, wzrostu niskiego, czarniawy, oczy czarne, brwi i włosy czarne nieco nad czołem golone; jest wielce rozmowny¹².

Kolejne ogłoszenie ma zupełnie inny charakter, dotyczy bowiem zaginięcia 13-letniego synka niejakiej Pani Rodenburg, która będąc strapioną matką, odwołuje się do miłości chrześcijańskiej warszawskiego społeczeństwa¹³:

Dnia 16 października zginął w Warszawie synek Pani Rodenburgowej wdowy lat 13 mający imieniem Adam Manuel, twarzy bladej, oczów czarnych, miał na sobie surdut granatowy, kamizelkę czerwoną, halsztuk biały na szyi, kapelusz czarny okrągły. Kto by o takowym wiedział, uprasza strapiona matka, aby przez miłość chrześcijańską dał znać do Dworu pod nr 761 na ulicy Biała zwanej¹⁴.

Biorąc pod uwagę częstotliwość ukazywania się „Gazety” oraz jej poczytność, można przypuszczać, że przyczyniła się do pozytywnego rozwiązania podobnych spraw. Niektóre anonse drukowane były kilkakrotnie, zapewne dlatego, że nie od razu znajdowały oddźwięk wśród społeczeństwa, natomiast ogłoszeniodawcy szczególnie zależało na pomyślnym rozwiązaniu sprawy. Należy również zaznaczyć, że prasa była wówczas jedynym sposobem rozprzestrzeniania wiadomości. Miała także dość duży

¹¹ GWS, nr 10 (4 II).

¹² GWS, nr 23 (21 III).

¹³ GWS, nr 89 (7 XI).

¹⁴ *Ibidem*.

zasięg terytorialny¹⁵. W 1789 roku z rubryki „Doniesienia z Warszawy” korzystali mieszkańcy Mazowsza, Kaliskiego, Ukrainy, Białorusi, Podola, Wołynia, Podlaskiego, Poznańskiego, Lubelskiego i Krakowskiego¹⁶.

Pomocy w prasie szukali również właściciele zaginionych zwierząt. W 1789 roku za pośrednictwem gazety szukano trzech koni, czterech piesków angielskich i kanarka szkolonego na pozytywce. Zwierzęta były opisywane w sposób szczegółowy i pieśczośliwy. Współcześnie czytanie tego typu informacji stanowi ciekawą rozrywkę.

Zginął piesek pewnej pani na Bielinie, zowiący się Fripon, na zawołanie jego nazwiska tańcuje, nie bardzo mały, ale bardzo proporcjonalny. Bonoński, biały, bardzo delikatny, w pół ostrzyżony do przednich łapek, odmiana na krzyżu jasno-żółtawa, ogonek na końcu zakrzywiony, łapki wszystkie cztery ostrzyżone, łebek mały, oczy czarne, na jednym oku ma bielmo, uszy długie, na końcach odmiana takąż jak na krzyżu. Kto by takowego znalazł lub zatrzymał zbłąkanego i dał znać na Bielino do dworku j. p. wojewody mazowieckiego, nro 1379, odbierze znaczną nagrodę¹⁷.

W tych dniach zginął pies Bonoński biały z brunatnymi cętkami, zwany Azor, kto by go znalazł i przyprowadził do kamienicy JP. Giemellinga na Podwalu pod Nrm 529 sytuowanej, należną odbierze nagrodę¹⁸.

Za pomoc w odnalezieniu zwierząt deklarowano zazwyczaj nagrodę pieniężną. Podobnie w przypadku oddania zgubionych i skradzionych przedmiotów.

Dnia 10 Febr: 1789 zginął [...] Futernikowi z Lublina Rewersik [...] na Czerwonych Złoty 13, który już jest wypłacony [...] więc lubo żadnego mieć nie powinien waloru przecież, uprasza się, jeśli by kto ten Rewersik znalazł, ażeby go na Golubski do JP. Burgrabiego Zalewskiego oddał, a odbierze nagrodę¹⁹.

Mieszkańcy stolicy gubili przede wszystkim zegarki, pularesy, sakiewki i różnego rodzaju papiery wartościowe:

Pewna osoba nie w najlepszym stanie pozostająca, zgubiła w Warszawie na dniu 4 Marca na Ulicy Senatorskiej, czyli przez Podwale idąc, sakiewki zielone na końcach jedwabiem białym i różowym przerabiane, w których było Czerw: Zło: 23 w złocie. Kto by je znalazł, aby raczył przez sumienie oddać do sklepu JP. Rafałowicza, w Starym Mieście pod Nrm 42 a odbierze nagrody Czerw: Zło: 3²⁰.

Nie dziwi tu odwołanie się do sumienia znalazcy. Mało który wymieniłby pewnie 23 znalezione złote na sześciokrotnie niższą nagrodę. Niestety nie znamy dalszych losów zaginionej gotówki. Tego typu anonsów w „Gazecie Warszawskiej” znajdziemy

¹⁵ J. Łojek, *Ze studiów nad czytelnictwem prasy w Polsce*, s. 30.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ GWS 1787, nr (3 III); cyt. za: J. Łojek, „*Gazeta Warszawska*”..., s. 150.

¹⁸ GWS, nr 34 (29 IV).

¹⁹ GWS, nr 15 (18 II).

²⁰ GWS, nr 20 (11 III).

o wiele więcej. Zastanawiające jest więc, czym kierowali się ich autorzy: naiwnością, nadzieją na odzyskanie mienia czy też ówczesna rzeczywistość różniła się od współczesnej? Może ludzie byli uczciwi, skoro wierzyli w to, że ktoś odda sztabki srebra czy złoty zegarek? Do myślenia daje dalsza lektura „Doniesień z Warszawy”, w których znajdujemy informacje o odnalezionych rzeczach. Na łamach „Gazety” ogłasza się dwunastu znalazców²¹. Odzyskane przedmioty to między innymi złoty zegarek²², złota tabakiera,²³ srebrne sprzączki do trzewików,²⁴ order z wstęgą i gwiazdą²⁵ oraz srebrna łyżka z pańskim herbem²⁶. Niektórzy, tak jak znalazca złotej tabakiery, oddawali przedmioty do depozytu²⁷ lub kościoła.

Pewna w Warszawie Osoba idąc na dniu 9 tego miesiąca Podwalem, znalazła 3 zaświadczenia [...]. Znajdują się teraz te testimonia u zakrystiana w kościele pojezuickim w Starym Mieście²⁸.

Wśród skradzionych przedmiotów królują srebra, szkatułki z drogocenna zawartością oraz całe wyposażenia domów. Niektórzy złodzieje nie gardzili nawet bielizną osobistą okradanych osób²⁹:

Dnia 15 tego miesiąca okradziono pewnego Pana na Grzybowie nr 1084 mieszkającego, któremu w samo południe z pokoju wzięto: (1) Błat srebrny, czyli myjnicę średniej wielkości owalną, ku brzegowi od zalutowania mającą skazę. (2) Błacik pod kałamarz srebrny z rynienkami na pióra, w perełki na około wyrabiany. (3) Dwie nakrywki srebrne od kałamarzy. (4) Zegarek srebrny, duży, płaski w jednej kopercie (z łańcuszkiem stalowym) numerowany we środku 1004, gdzie się nakręca wyszczerbiony. (5) Kompas mały srebrny na kształt zegarka, pokazujący wschód i zachód, z tasiemką rzemienną. (6) Szlafrok biały materii tureckiej w paski i kwiatki. Kto by takowe rzeczy spostrzegł, niech da znać do margrabiego P. Markowskiego na dole w tymże pałacu mieszkającego, a odbierze obfitą nagrodę³⁰.

Częste zamieszczanie tego typu ogłoszeń świadczy o szerzeniu się drobnej przestępczości. Duży procent informacji to listy gończe za lokajami i służącymi, którzy zbiegli z dobrami materialnymi należącymi do gospodarza:

Dnia 11 tego miesiąca, Lokaj zowiący się Tomasz Olszewski, [...], dobrawszy się do Pana swego szkatułki, wziął w złocie Czer: Zł: 73 i 2 Talary Pruskie. Z postaci ciała jest on wzrostu małego,

²¹ Mowa o roku 1789.

²² GWS, nr 44 (3 VI).

²³ GWS, nr 3 (10 I).

²⁴ GWS, nr 52 (1 VII).

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ GWS, nr 98 (9 XII).

²⁷ GWS, nr 50 (24 VI), GWS, nr 51 (27 VI), GWS, nr 52 (1 VII), GWS, nr 55 (11 VII). Informacja pochodzi z depozytu więzienia marszałkowskiego, które aż czterokrotnie podawało do wiadomości publicznej to samo ogłoszenie.

²⁸ GWS, nr 21 (14 III).

²⁹ GWS, nr 7 (24 I).

³⁰ *Ibidem*.

twarży okrągłej czarniawej, włosów na głowie brwiach i brodzie czarnych, nad czołem z Angielska przystrzyżonych; w płaszczu surducie, fraku, kamizelce i spodniach, wszystko z jednego szarego koloru, z klapami na kołnierzu i rękawach pąsowych. Gdyby takowy hultaj mógł być od kogo pojmany, uprasza rzeczony Obywatel przytrzymanie z wierną nagrodą powrotu [...]»³¹.

Część anonsów ma nie tyle dopomóc w schwytaniu sprawcy, co przestrzec innych ludzi przed zatrudnianiem nieuczciwego pracownika:

Eliasz Bluciński w Fabryce Kobyłczanej roczną służbę [...] od roku zeszłego czyniący zmyśliwszy sobie potrzebę jechania do Warszawy dnia 25 stycznia roku bieżącego [...] i tegoż samego dnia lub nazajutrz powrócić do swych powinności przyrzekłszy, nie powrócił dotąd, zawód nie mały, zdradę i krzywdy teje Fabryce wyrządziwszy; żeby więc pomienionego człeka [...] nikt nie przyjął, ostrzega się publicum³².

Ogłoszenia w „Gazecie Warszawskiej” były również wykorzystywane przez osoby poszukujące pracy. W roku 1789 za jej pośrednictwem szukało pracy siedemnaście osób. Tylko dwie z nich zamieściły anons ponownie, co może świadczyć o pozytywnym oddźwięku na pozostałe piętnaście³³. W roczniku znajduje się również jedna oferta pracy, pochodząca od producenta pasów, niejakiego Paschalisa³⁴. Ogłaszali się przede wszystkim ludzie chcący objąć posadę sekretarza,³⁵ ekonoma lub gubernera³⁶:

Kto by sobie życzył człowieka umięjącego języki łaciński, francuski; tudzież geografę i arytmetykę; czyli do edukacji, czyli na inną funkcję, dowie się o takowym w księgarni J.P. Kocha przy kolegiacie św. Jana³⁷.

Przywołano tu i omówiono wybrane z rocznika 1789 „Gazety Warszawskiej”, przykładowe ogłoszenia. Jest to jedynie próba unaoczniająca, w jakim stopniu te pozornie nieznaczące informacje wykorzystać dziś można do badania kondycji moralnej człowieka w wieku XVIII. Dowiadujemy się z nich bowiem, z jakimi problemami borykali się nasi przodkowie i jakie podejmowali decyzje. Poznajemy ich stosunek do zwierząt. Dowiadujemy się, jakie zachowania społeczne akceptowali a jakich nie dopuszczali. Ogłoszenia przynoszą również informacje na temat relacji rodzinnych i małżeńskich. Uzupełnienie tekstu stanowi, zamieszczona poniżej, bibliografia tematyczna odnotowująca wszystkie ogłoszenie dotyczące poszukiwań opublikowane na łamach interesującej nas gazety w 1789 roku.

³¹ *Ibidem*.

³² GWS, nr 10 (4 II).

³³ Pierwszy: GWS, nr 96 (2 XII); GWS, nr 101 (19 XII); drugi: GWS, nr 20 (11 III); GWS, nr 21 (14 III).

³⁴ GWS, nr 76 (23 IX).

³⁵ GWS, nr 25 (28 III).

³⁶ GWS, nr 44 (3 VI).

³⁷ GWS, nr 57 (18 VII).

Bibliografia tematyczna rocznik 1789 (fragment)

a) Poszukiwanie dzieci

nr 5 (17 I), nr 6 (21 I), nr 7 (24 I)

W Królewcu³⁸ zaginał 14 letni chłopiec rodem z Anglii, [op. wyd.].

nr 23 (21 III)

Zaginał 13 letni chłopiec, [op. wyd.].

nr 48 (17 VI)

Zaginał 9 letni chłopiec, [op. wyd.], [nagr.].

nr 53 (4 VIII)

Poszukuje się ludzi do których miała przyjechać dziewczynka z Wiednia; trafiła ona pomyłkowo do kogoś innego.

nr 89 (7 XI)

Zaginał 13-letni syn pani Rodenburg, [op. wyd.].

b) Poszukiwanie zaginionych małżonków

nr 6 (21 I), nr 10 (4 II), nr 18 (4 III)

Kobieta poszukuje mężczyzny, który opuścił ją przed 19 laty, po dziesięciu tygodniach małżeństwa.

nr 10 (4 II)

Mężczyzna oczekuje informacji o żonie i córce, które opuściły go przed 17 laty i nie dały do tej pory żadnej wiadomości.

nr 21 (14 III)

Kobieta poszukuje mężczyzny, który opuścił ją w 1773 roku.

nr 25 (28 III)

Kobieta poszukuje mężczyzny, który opuścił ją ok. 1782 roku i wyjechał za granicę.

nr 34 (29 VI), nr 41 (23 V)

Kobieta oczekuje informacji na temat swojego męża, który opuścił dom 17 lat temu, [op. wyd.].nr 41 (23 V)

Żona sukiennika oczekuje wieści o mężu, którego od roku nie ma w domu.

nr 46 (10 VI)

Żona wieśniaka Mathtesa Fegr oczekuje wieści o mężu.

nr 49 (20 VI)

Kobieta poszukuje swego męża, [op. wyd.].

nr 51 (27 VI)

---

³⁸ Obecnie Kaliningrad, do 1946 r. Königsberg, dawniej Królewiec, m. obw. w Federacji Ros., port nad Morzem Bałtyckim, u ujścia Pregoly.

Żona Antoniego Mistrzewicza z troską oczekuje na wieści o swym mężu, wskazuje możliwe miejsce jego pobytu, [op. wyd.].

nr 67 (22 VIII), nr 68 (26 VIII), nr 69 (29 VIII)

Żona Kazimierza Borzestowskiego oczekuje wieści o mężu.

nr 73 (12 IX), nr 75 (19 IX)

Żona Bazylego Dankiewicza oczekuje wiadomości o mężu, [op. wyd.].

nr 82 (14 X)

Zawiadomienie o terminie rozprawy rozwodowej dla Elżbiety Kinemanowej.

nr 88 (4 XI)

Mikołaj Głącki ze wsi Krubina jest poszukiwany przez żonę, którą opuścił przed 9 laty.

nr 89 (7 XI)

Mąż Krystyny Wysoczyńskiej zbiegłej z żołnierzem wojsk litewskich oczekuje wieści o swojej żonie, [op. wyd.].

nr 95 (28 XI)

Agnieszka Krzyżanowska poszukuje zbiegłego przed 13 laty męża, [op. wyd.].

nr 96 (2 XII), nr 97 (5 XII)

Agnieszka Bociukowa poszukuje zbiegłego przed 12 laty męża, [op. wyd.].

nr 97 (5 XII)

Mąż poszukuje Magdaleny Nowakowskiej, która przed 14 laty udała się do Łęczny na jarmark i do tej pory nie wróciła, [op. wyd.].

nr 98 (9 XII), nr 101 (19 XII), nr 103 (26 XII)

Anna z Neofitów poszukuje swego męża Wojciecha Pilarskiego.

c) Poszukiwanie zaginionych zwierząt

nr 1 (3 I)

Uciekł koń wierzchowy, [op. zwierz.], [nagr.].

nr 34 (29 IV), nr 35 (2 V)

Zaginął piesek bonoński, [op. zwierz.], [nagr.]³⁹.

nr 49 (20 VI)

Uciekł kanarek uczony na pozytywce, [op. zwierz.], [nagr.].

nr 84 (21 X)

Pewnemu panu zginął piesek z rodzaju mucków, [op. zwierz.], [nagr.].

nr 89 (7 XI)

Zginął piesek angielski, [op. zwierz.], [nagr.].

nr 96 (2 XII)

Zaginął piesek biały angielski, [op. zwierz.], [nagr.].

nr 102 (23 XII)

³⁹ Bononia (nazwa łac. Bolonii).

Skradziono parę koni, [nagr.].

d) Poszukiwanie złodziei i oszustów

nr 4 (14 I)

Przestroga przed Klemensem Łaganowskim z Rawicza, który okradł swego pana, [op. wyd.].

nr 8 (28 I)

Chłopiec imieniem Józef okradł pana, [op. wyd.], [nagr.].

nr 9 (31 I)

Jan Kolchanek z Czech zbiegł z służby okradłszy swego pana, [op. wyd.], [nagr.].

nr 14 (18 II)

Ostrzeżenie przed Józefem Rautal z Krakowa, który okradł swego pana i uciekł z Warszawy; rozpoczęto przeciwko niemu proces.

nr 10 (4 II)

Ostrzeżenie przed człowiekiem, który zbiegł z miejsca pracy, pod pretekstem jednodniowego urlopu na wyjazd do stolicy.

nr 20 (11 III)

Poszukuje się dezertera, który zabrał z sobą rozmaite rzeczy, [op. wyd.], [nagr.].

nr 21 (14 III)

Lokaj ukradł swemu Panu 73 czerwone złote i 2 talary pruskie, [dok. op. wyd. zbiega], [nagr.].

nr 22 (180 III)

Lokaj okradł swego Pana, [dok. op. wyd. zbiega], [nagr.].

nr 24 (25 III)

Służący ukradł swemu Panu szablę turecką, [dok. op. wyd. zbiega], [nagr.], [op. skra. przed.]

nr 27 (5 IV)

Opis człowieka, który zaciągnąwszy 7735 złotych carskich długu, zbiegł do Wiednia.

nr 29 (11 IV)

Sługa okradł Pana, [dok. op. wyd. zbiega], [nagr.].

nr 30 (15 IV)

Skradziono odzież, biżuterię, pościel, [wym. skra. przed.], [dok. op. skra. przed.].

Pewnemu panu skradziono duży kufer z cenną zawartością, min. 300 czerwonych złotych, odzież, bielizna. Właściciel wyznaczył nagrodę w wysokości 30 czerwonych złotych.

nr 30 (15 IV), nr 32 (18 IV)

Leon Tomaszewicz zbiegł z blankietami swego Pana, [op. wyd.].

nr 32 (18 IV)

Pewien człowiek zbiegł do Rygi zabierając z sobą blankiety należące do J.P. Czerwińskiego, [dok. op. wyd. zbiega], [nagr.].

nr 33 (25 IV)

Sługa Augustyn Chlewiński okradł Pana, [dok. op. wyg. zbiega], [nagr.].

nr 38 (13 V)

Sługa Ignacy Grodecki ukradł Panu drogocenne przedmioty, [dok. op. wyg. zbiega], [nagr.].

nr 39 (16 V)

Sługa ukradł Panu płócienny worek ze złotem, [dok. op. wyg. zbiega], [nagr.].

nr 46 (10 VI)

Pewnemu panu w okolicach Warszawy zbiegło dwóch służących, [op. wyg.], [nagr.].

nr 50 (24 VI)

Kucharz okradł p. Nowickiego z gotówki, [op. wyg.], [nagr.].

Służąca Elżbieta Ferencowa, w zмовie z inną kobietą okradła pana, [op. wyg.], [nagr.].

nr 53 (4 VII)

W Brodach służa ukradł panu dokumenty, [op. wyg.], [nagr.].

nr 56 (15 VII)

Dwaj słudzy pana Dembińskiego uciekli do Krakowa, [op. wyg.], [nagr.].

nr 58 (22 VII)

Jan Bańkowski skradł panu dwa żupany, dwie kurtki i inne rzeczy, [op. wyg.], [nagr.].

Służący skradł panu dwie szable, złoty zegarek w srebrnej kopercie oraz plik papierów, [op. wyg.], [nagr.].

nr 59 (25 VII)

Fabryka solna JKMci ostrzega przed p. Reicherdt, który pracując w niej jako kasjer, dopuścił się oszustwa.

nr 60 (29 VII)

Poszukuje się mężczyzny, który zniknął z parą koni, należących do jego pana, [op. wyg.], [nagr.].

nr 61 (1 VIII)

Ostrzeżenie przed Jakubem Osińskim z Ryczywoła, szczegółowe wyliczenie jego przestępstw i oszustw.

Stangret Kasper okradł pana z różnych stajennych rzeczy, [op. wyg.], [nagr.].

nr 64 (12 VIII), nr 65 (15 VIII)

Maciej Królikowski zbiegł okradłszy swego pana, [op. wyg.], [nagr.].

nr 65 (15 VIII)

Fryderyk Huzar skradł dwa konie, zbiegł z Warszawy, [op. wyg.].

nr 73 (12 IX)

Zbiegła służąca Marianna Deladzińska, [op. wyg.], [nagr.].

nr 77 (26 IX)

Zatrzymano podejrzenie zachowującego się człowieka, przy którym znaleziono pewną sumę pieniędzy, [op. wyg.]. Jeśli ktoś został okradziony przez niego ma zgłosić się do prezydenta Końskiego.

nr 81 (10 X)

Zbiegł Antoni Faltinowski obciążony wyrokiem sądowym, [op. wyd.], [nagr.].

Zbiegł Paweł Wierzbowski zabierając ok. 20 tys. zł., [op. wyd.], [nagr.].

nr 82 (14 X)

Józef Bukowiecki okradł hrabiego Krasieńskiego, [op. wyd.], [nagr.].

nr 83 (17 X)

Jan Lipiński ukradł 134 zł., [op. wyd.], [nagr.].

nr 84 (21 X), 85 (24 X)

Poszukuję się Jaśka Węgrowskiego i porwanej przez niego Joanny Zarębińskiej zwanej też Kaśką, [op. wyd.].

nr 87 (31 X)

Uciekł Józef Piotrowski, [op. wyd.].

nr 91 (14 XI)

Poszukiwany jest Mazurkiewicz, który okradł pewnego pana w Warszawie, [dokładna lista i szczegółowy opis skradzionych przedmiotów], [op. wyd.], [nagr.].

nr 92 (18 XI)

Poszukiwany jest Maciek Zwoliński z Piotrkowa, który okradł swego pana w Łowiczu, [dokładna lista i szczegółowy opis skradzionych przedmiotów], [op. wyd.], [nagr.].

nr 93 (21 XI)

Poszukiwany jest Michał Skomorowski, który ukradł swemu panu pieniądze i papiery, [op. wyd.], [nagr.].

nr 101 (19 XII), nr 102 (23 XII)

Poszukiwany jest Kornelius von der Meersch, destylator różnych wódek, który oszukawszy wiele osób zbiegł z Warszawy, [op. wyd.], [nagr.].

e) Poszukiwanie zgubionych rzeczy

nr 1 (3 I)

Zaginął zegarek srebrny, [dok. op. przed.], [nagr.].

Zaginął pulares, [dok. op. przed.], [nagr.].

nr 2 (7 I)

Zgubiono weksel na kwotę 600 czerwonych zł., [nagr.]⁴⁰.

Zgubiono w Warszawie dwa papiery wartościowe, [nagr.].

nr 6 (21 I), nr 7 (24 I)

Zginął worek jedwabny z pieniędzmi i kluczami, [dok. op. przed.], [nagr.].

nr 12 (11 II)

Człowiek rodem z Moskwy zgubił w Warszawie metrykę wystawioną mu w Częstochowie.

---

⁴⁰ M.S.B. Linde, *Słownik języka polskiego*, t. 6/I, Warszawa 1995, s. 252; sw. weksel, wexl, we-xlelbrym; karta ręczna ku zaspokojeniu dłużnika [...] wystawiona.

- nr 13 (14 II)
Zaginęła żółta szkatuła z licznymi papierami, dwoma pularcami oraz skryptem na 835 czerwonych złotych, [dok. op. przed.], [nagr.]⁴¹.
- nr 18 (4 III)
Zaginął złoty zegarek, [dok. op. przed.], [nagr.].
- nr 20 (11 III)
Pewna osoba zgubiła sakiewkę z pieniędzmi, [dok. op. przed.], [nagr.].
- nr 22 (18 III)
Zgubiono pismo drukowane, [nagr.].
- nr 39 (16 V)
Pewnemu panu idącemu Krakowskim Przedmieściem zaginęły dwa dokumenty, [dok. op. przed.], [nagr.].
- nr 43 (30 V)
Zaginął zegarek, [dok. op. przed.], [nagr.].
- nr 60 (29 VII)
Zgubiono małą kieszonkową lornetkę, [dok. op. przed.], [nagr.].
- nr 62 (5 VIII)
Zaginął weksel na nazwisko Szymona Enochowicza.
- nr 66 (19 VIII)
Zgubiono zegarek srebrny w zielonej kopercie, [nagr.].
Zgubiono zegarek złoty z sekundnikiem, wskazujący datę, [nagr.].
- nr 68 (26 VIII)
Zaginęła lornetka, [dok. op. przed.], [nagr.].
Zgubiono zegarek złoty bez łańcuszka, [nagr.].
- nr 74 (16 IX)
Zgubiono pularces czerwony, [nagr.].
Zgubiono worek jedwabny, w którym znajdowało się 8 czerwonych zł.
- nr 77 (26 IX)
Zgubiono sztukę miedzi ważącą 140 funtów, [nagr.].
- nr 94 (25 XI)
Pewien pan zgubił zegarek srebrny drezdeński, [nagr.].
- nr 104 (30 XII)
Zgubiono dwa dokumenty, [nagr.].

f) Poszukiwanie skradzionych rzeczy

- nr 7 (24 I)
Skradziono firany, pokrowce, poduszki, obicia tapicerskie, stoły i inne rzeczy, [dok. op. przed.], [nagr.].

---

⁴¹ *Ibidem*, s. 300, sw. skrypt; pismo komu dane.

Skradziono biał srebreny, blacik pod kałamarz, zegarek, kompas, szlafrok, [dok. op. przed.], [nagr.].

nr 9 (31 I)

Skradziono szkatułkę z dokumentami, [dok. op. przed.], [nagr.].

nr 12 (11 II)

Pewną osobę okradziono podczas przeprowadzki, zrabowano białą broń wschodnią i srebra, [dok. op. przed.], [nagr.].

W Warszawie skradziono bryłę srebra, złoty zegarek, [dok. op. przed.], [nagr.].

nr 15 (18 II)

Pewnemu Żydowi z Lublina skradziono rewers na sumę 13 czerwonych zł., [nagr.].

nr 17 (28 II)

Skradziono, złoty pierścionek za którego znalezienie przysługuje przyzwoita nagroda, [dok. op. skra. przed.].

nr 20 (11 III)

W Ziemi Łomżyńskiej okradziono kościół, [dok. op. skra. przed.].

nr 47 (13 VI)

Skradziono parę pistoletów angielskich, [dok. op. przed.], [nagr.].

nr 74 (16 IX)

Skradziono zegarek srebrny, [dok. op. przed.], [nagr.].

nr 84 (21 X)

Ukradziono blankiet na weksel na sumę 200 zł.

nr 85 (24 X)

Okradziono brykę pocztową [dokładne wyliczenie i opis skradzionych przed.].

nr 90 (11 XI)

Pewnemu posłowi skradziono pałasz turecki, [dok. op. przed.], [nagr.].

nr 100 (16 XII)

Pewnemu panu zginął z kieszeni weksel, [nagr.].

g) Poszukiwanie pracy lub pracowników

nr 2 (7 I)

Pewien człowiek znający ekonomię pruską, język polski i niemiecki szuka zatrudnienia.

nr 16 (25 II)

Pewien Polak znający ekonomię i język niemiecki oferuje swoje usługi jako guwerner.

nr 20 (11 III), nr 21 (14 III)

Młodzieniec znający język francuski, niemiecki i łaciński chce nająć się za sekretarza.

nr 21 (14 III)

Pan Michelli znający liczne języki obce, oraz geografę oferuje w Warszawie swoje usługi.

nr 25 (28 III)

Pochodzący z dobrej rodziny człowiek, znający prawo, ekonomię, historię kraju, język łaciński, szuka pracy jako archiwista, ekonom lub sekretarz.

32 (25 IV)

Pewien człowiek zakłada pensję na której będzie uczył języka niemieckiego, francuskiego i gry na różnych instrumentach.

nr 41 (23 V)

Znający język niemiecki, polski i łaciński oraz rachunki szuka pracy w charakterze sekretarza, koniuszego lub plenipotentą (pełnomocnika).

nr 44 (3 VI)

Cudzoziemiec znający język francuski, włoski i łaciński chce podjąć pracę jako guwerner lub sekretarz.

nr 48 (17 VI)

Pewien człowiek oferuje swoje usługi jako dyrektor do dzieci lub pisarz.

nr 53 (4 VII)

Znający geometrię, mający atest na swoje umiejętności zatrudni się w charakterze rachmistrza lub koniuszego.

nr 57 (18 VII)

Człowiek znający język łaciński i francuski, geografę i arytmetykę szuka pracy.

nr 64 (12 VIII)

Człowiek znający polski, niemiecki oraz rachunki przyjmie funkcję murgrabiego lub pisarza.

nr 72 (9 IX)

Młodzieniec umiejący grać na instrumentach i znający języki szuka pracy przy dworze.

nr 78 (30 IX)

Pan Bertho oferuje swoje usługi jako nauczyciel, informuje także o zmianie swojego adresu.

nr 84 (21 X)

Pani Walterowa ofiarowuje swoje pośrednictwo w znalezieniu osób do służby.

nr 94 (25 XI)

Polak znający francuski, niemiecki i łacinę przyjmie posadę sekretarza lub guwenera.

nr 96 (2 XII), nr 101 (19 XII)

Osoba duchowna poszukuje posady guwenera w dystyngowanym domu.

nr 76 (23 IX)

Pan Jakub Paschalis zawiadamia, iż przyjmuje na naukę osoby chcące pracować w jego fabryce.

h) Informacje o odnalezionych przedmiotach

nr 3 (10 I)

Złotnik informuje, iż przyniesiono do niego złotą tabakierę, którą prawdopodobnie komuś skradziono, [op. przed.].

nr 21 (14 III)

Pewna osoba odnalazła trzy testimonia na nazwisko Bogiński.⁴²

nr 22 (18 III), nr 27 (4 IV), nr 28 (8 IV)

Urząd Miasta Sierpce zawiadamia, iż odebrano rzeczy skradzione przez niejakiego Abramowicza, [op. przed.].

nr 44 (3 VI)

Odebrano zegarek od człowieka chcącego sprzedać go Żydom; kogo spotkała podobna szkoda niech się stawi po jego odbiór.

nr 50 (24 VI), nr 51 (27 VI), nr 52 (1 VII), nr 55 (11 VII)

Znaleziono tabakierę złotą, która znajduje się w depozycie Więzienia Marszałkowskiego⁴³.

nr 51 (27 VI)

Pewna osoba znalazła order z wstęgą i gwiazdą, które znajdują się w sklepie p. Hangla.

nr 52 (1 VII)

Para srebrnych sprzączek trzewikowych została odebrana Żydowi sprzedającemu na ulicy.

nr 57 (18 VII)

W urzędzie miasta Starej Warszawy znajduje się złoty zegarek przyniesiony tam przez znalazcę, oraz para koni odebrana podejrzaney osobie.

nr 71 (5 IX)

Odnaleziono charcika angielskiego⁴⁴.

nr 98 (9 XII)

Znaleziono łyżkę srebrną z herbem pańskim.

nr 99 (12 XI)

Znaleziono rękawek.

i) Prawa i pretensje majątkowe

nr 1 (3 I)

Poszukiwani są wierzyciela księcia Ponińskiego.

nr 2 (7 I)

Poszukuje się p. Pawła Chruścieckiego na którego spadł spory majątek.

---

⁴² *Testimonium paupertatis* [łac.], świadectwo ubóstwa.

⁴³ Więzienie Marszałkowskie, utworzone zostało w 1767 r. dla skazanych przez Sąd Marszałkowski, początkowo mieściło się na narożnej, okrągłej baszcie murów miejskich, tzn. Wieży Marszałkowskiej.

⁴⁴ Chart angielski, (greyhound), rasa psów gończych.

nr 5 (17 I), nr 8 (28 I), nr 10 (4 II)

Sąd Radomski poszukuje sukcesorów Michała i Ludwika Suchodolskich Dzianotów.

nr 10 (4 II)

Wiadomość dla mężczyzny, który dziedziczy spadek po bezpotomnie zmarłym bracie.

nr 14 (18 II)

Poszukiwani są sukcesorzy p. Bandre.

nr 15 (18 II)

Poszukiwani są synowie zmarłego Szymona Jaroszkowskiego.

nr 15 (21 II)

Rezolucja Komisji Wojskowej Obojga Narodów Rzeczypospolitej zawiadamia p. Pflantza, aby się stawił w celu poparcia apelacji.

nr 19 (7 III), nr 23 (21 III)

Kupiec z Wielkopolski poszukuje kowala Karola Kargiera bowiem wiązą się z jego osobą sprawy wielkiej wagi.

nr 26 (1 V)

Informacja dla sukcesorów p. Markwata i jego żony.

nr 19 (7 III), nr 27 (4 IV)

Ojciec poszukuje syna, który od 18 lat nie daje znaku życia; przysługuje mu spadek po zmarłej matce.

nr 25 (28 III), nr 39 (16 V)

Urząd Radziecki M. S. W. zawiadamia sukcesorów Andrzeja Wałęckiewicza o terminie składania pretensji.

nr 26 (1 V), nr 54 (8 VII)

Obwieszczają się sukcesorzy po p. Jadwidze Kozakiewiczowej.

nr 28 (8 IV), nr 32 (22 IV)

Franciszek Grudnicki poszukuje mężczyzny, któremu przed wielu laty pozostawił skrypt na sporą sumę.

nr 31 (22 IV)

Poszukiwani są bliscy lub rodzice młodzieńca, który opuszczając Regiment Gwardii pozostawił pewną sumę pieniędzy.

nr 37 (9 V), nr 58 (22 VII)

Poszukiwani są sukcesorzy J.X. Józefa Starzyńskiego Kanonika Sandomierskiego.

nr 39 (16 V), nr 43 (30 V), nr 48 (17 VI)

Zawiadomienie o terminie rozprawy sądowej dla sukcesorów Meynoniowskich.

nr 41 (23 V), nr 51 (27 VII)

Pewna osoba chce wiedzieć cokolwiek na temat miejsca pobytu p. Majora Gerlach rodem z Niemiec.

nr 42 (27 V), nr 45 (6 VI), nr 55 (11 VII)

Poszukiwani są sukcesorzy do majątku p. Stefana Libiszewskiego.

nr 43 (30 V)

Wezwanie do sądu p. Bogumiła Gaenske kupca.

nr 44 (3 VI)

Obwieszczają się wierzyciele zmarłego bezpotomnie Józefa Proszewskiego.

Informacja dla sukcesorów Mośka Sznurlowicza i jego żony, dotycząca terminu rozprawy sądowej.

nr 45 (6 VI)

Wezwanie do sądu w sprawie spadku po p. Andrzeja Hadyk.

nr 47 (13 VII), nr 48 (17 VI)

Jurysdykcja Kapitularna Gruntów Szpitala św. Ducha wzywa sukcesorów p. Jana Ezechiela Hermsona.

nr 49 (20 VI), nr 87 (31 X)

Wolfgang Moyzes Heyman wzywa członków Komisji Konkursowej na zebranie.

nr 52 (1 VII)

Wezwanie do Urzędu Radzieckiego M. S. W. p. Michała Englarta rodem z Prus.

nr 53 (4 VII), nr 54 (8 VII), nr 55 (11 VII)

Poszukiwani są krewni i sukcesorzy p. Ernesta Baumana.

nr 55 (11 VII), nr 71 (5 IX), nr 79 (3 X)

Poszukiwani są sukcesorzy i inni mogący mieć roszczenia względem zmarłych Tomasza Szreyber i Katarzyny Sobolewskiej.

nr 58 (18 VII)

Sukcesorzy ks. Prymowicza informują, iż manifest przez nich wydany jest dostępny w Warszawie.

Informacja dla wierzycieli p. Jankła Szmulewicza o terminie rozprawy sądowej.

nr 58 (18 VII), nr 62 (5 VIII)

Jurysdykcja Kapitularna Gruntów Szpitala św. Ducha wzywa sukcesorów p. Józefa Proszewskiego.

nr 63 (8 VIII)

Wdowa po Janie Krzysztofie Steger informuje sukcesorów do jego majątku o terminie, do którego mają prawo upominać się o majątek zmarłego.

nr 64 (12 VIII), nr 65 (15 VIII), nr 67 (22 VIII), nr 68 (26 VIII), nr 97 (5 XII), nr 98 (9 XII), nr 99 (12 XI)

Informacja dla wierzycieli Enzła Szmajowicza o terminie rozprawy.

nr 64 (12 VIII)

Poszukują się sukcesorów Marii Klary de Clavel.

nr 67 (22 VIII), nr 68 (26 VIII)

Poszukiwanie spadkobierców Ludwika Brancie szafarza królewskiego.

nr 69 (29 VIII)

Informacja dla Kazimierza Głuchowskiego o spadku po rodzicach.

Powiadomienie spadkobierców Józefa Ostankiewicza o dacie rozprawy sądowej.

nr 71 (5 IX)

Urząd Radziecki m. Skaryszewa wzywa Fryderyka Pęske.

nr 72 (9 IX), nr 85 (24 X)

Zawiadomienie o terminie rozsządzenia sprawy konkursowej Zelmana Mendłowicza i jego syna.

nr 76 (23 IX), nr 80 (7 X)

Wezwanie spadkobierców Sebastiana Więckowskiego do stawienia się przed sądem.

nr 74 (16 IX), nr 84 (21 X)

Zawiadomienie dla wierzycieli Ebertów kupców warszawskich o terminie rozprawy.

nr 77 (26 IX)

Poszukiwani są sukcesorzy zmarłego bezpotomnie Antoniego Podłowskiego geometry przysięgłego JKMc.

nr 78 (30 IX)

Zawiadamia się sukcesorów pana Bluma o terminie w jakim mogą ubiegać się o spadek.

nr 78 (30 IX)

Borek Zuzmanowicz i Adam Męciński posiadający reskrypt od N. Pana zawiadamiają zainteresowanych o terminie zebrania się komisji.⁴⁵

nr 83 (17 X)

Urząd Radziecki m. Krakowa zawiadamia wszystkich mających roszczenia wobec szlachcica Franciszka Martyńskiego o terminie mającej odbyć się rozprawy.

nr 84 (21 X)

Pewien obywatel Sochaczewa i Lubartowa posiadający reskrypt od N. Pana zawiadamia zainteresowanych o terminie zebrania się komisji.

nr 87 (31 X)

Poszukuje się p. Jakuba Zukowskiego w sprawie spadku po Marcynie Biechowskim.

nr 91 (14 XI)

Poszukiwane są osoby wymienione w testamencie pani Kępskiej sędziny podkomorskiej krakowskiej.

nr 93 (21 XI), nr 94 (25 XI), nr 95 (28 XI)

Poszukiwani są spadkobiercy zmarłego Jana Zglenickiego.

nr 98 (9 XII), nr 101 (19 XII), nr 103 (26 XII)

Poszukiwani są Adam i Wojciech Dmowscy, na których czeka majątek po ojcu.

nr 100 (16 XII)

Wojciech Antoni Otto, poszukiwany jest ponieważ przysługuje mu spadek po zmarłej żonie.

---

⁴⁵ W numerze 79 (3 X) dokonał Łuskiina sprostowanie imienia Borek na Berek.

Wykaz skrótów

- [dok. op. wyg. zbiega] – dokładny opis wyglądu zbiega
 [op. wyg.] – opis wyglądu
 [op. zwierz.] – opis zwierzęcia
 [wym. skra. przed.] – wymienienie skradzionych przedmiotów
 [dok. op. skra. przed.] – dokładny opis skradzionego przedmiotu
 [dok. wylicz.] – dokładne wyliczenie
 [nagr.] – nagroda
 GW – „Gazeta Warszawska”
 GWS – „Gazeta Warszawska. Suplement”

Bibliografia

- „Gazeta Warszawska” rocznik 1789.
 Grzeszczuk S., Hombek D., *Książka Polska w ogłoszeniach prasowych XVIII wieku. Źródła*, t. 1, cz. 1, Wrocław 1992.
 Linde M.S.B., *Słownik języka polskiego*, t. 6/I, Warszawa 1995.
 Łojek J., „Gazeta Warszawska” księdza Łuskiny (1774-1793), Warszawa 1959.
 –, *Ze studiów nad czytelnictwem prasy w Polsce w końcu XVIII wieku (1780-1793)*, „Rocznik Historyczny Czasopiśmiennictwa Polskiego”, t. 2, 1963.
Prasa polska w latach 1661-1864, red. J. Łojek, Warszawa 1976.
 Rudnicka J., *Ruch księgarski w Warszawie za Stanisława Augusta 1764-1795*, [w:] *Warszawa XVIII wieku*, z. 1, kom. J. Kowecki, H. Szwankowska, A. Zahorski, Warszawa 1972.
 Szczepaniec J., *Łuskina Stefan*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 18, z. 4, red. E. Rostworowski, Kraków 1973.
 Szymański J., *Nauki pomocnicze historii. Od schyłku IV do końca XVIII w.*, Warszawa 1972.

Ogłoszenie prasowe źródłem wiedzy o kondycji etycznej człowieka.

Wyimek z bibliografii tematycznej „Gazety Warszawskiej” R. 1789

Streszczenie: W artykule postawiono tezę, że „Gazeta Warszawska” to doskonały materiał do badania postaw etycznych XVIII-wiecznego społeczeństwa. Tekst został skonstruowany na podstawie bibliografii tematycznej. Rozważania skupione są wokół rubryki „Doniesienia z Warszawy” zawierającej ogłoszenia dotyczące poszukiwania zaginionych osób, rzeczy i zwierząt. Analizując ogłoszenia, dowiadujemy się tego, jaka była kondycja moralna i etyczna człowieka oraz z jakimi problemami borykali się ówcześni ludzie. Tekst ma na celu zwrócić uwagę na to jak cennym źródłem historycznym może być ogłoszenie prasowe.

Słowa kluczowe: historia prasy, ogłoszenie prasowe, Warszawa XVIII w., monopol prasowy

**Press release is a source of knowledge about the ethical condition of man.
The essay from the thematic bibliography "Gazeta Warszawska" R. 1789**

Summary: The article puts the thesis that "Gazeta Warszawska" is a perfect material for the study of ethical attitudes of 18th-century society. The text is based on a thematic bibliography. The reflections are centered around the column „Reports from Warsaw” containing announcements concerning the search for missing persons, things and animals. When analyzing the adverts we learn what the moral and ethical condition of man and what problems our ancestors have faced. The text is meant to draw attention to how valuable a historical source can be a press release.

Keywords: press story, newspaper advertisement, 18th century Warsaw, Press Monopoly